

גליון ל"א-סיני תשע"ה

יו"ל ע"י מכון "תורת הקרבנות" בנשיאות הרבנים הגאונים:

רבי ברוך שמואל הכהן דויטש, רבי דוד כהן, רבי חיים מאיר הלוי שטיינברג, רבי נתן הכהן קופשיץ שליט"א

בגיליון:

האם יש רוח רעה במקדש

לקט מתגובות הקוראים

בענין 'ונשלמה פרים שפתינו'

ברכה על חלק מהמצוה

סמיכה בכל כחו

גדר הפסול בעבודה בשמאל

מקום גניזת בגדי כהן גדול

קבורת כהן גדול שמת בבגדי לכן

מדיני אכילת הקרבנות

סמיכה על ראש העוף

גדר הכפורת על הארון

ספיקות בעניני צליית קרבן פסח

עצים שאינם כשרים לעצי המערכה

לשאלת רבים

בס"ד ניתן להשיג את מיטב הדיסקים של 'מכון תורת הקרבנות', גם בהעברה לדיסק אונקי.

לפרטים: 052-7653813

רשימת הדיסקים:

א. קרבן פסח - מההבאה עד הצליה (עם הוצאת אימורין בכל הקרבנות). יצא במהדורה מתוקנת!

ב. הכנת הקרבן לאכילה.

ג. הדברים הנאכלים בקרבן.

ד. קרבן עולה (כולל הפשט וניתוח).

חדש!!!

שיעורי 'מכון תורת הקרבנות'

בעניני עבודת בית המקדש

בימי המועדים ובכל השנה

קול הלשון:

1265 - 03-6171111

להנכנסת שיעורים בהלכות הקודש

והמקדש, ניתן ליצור קשר בטל':

050-4134645

עיונים בהלכה

הרה"ג רבי אליעזר הכהן רבינוביץ שליט"א

האם יש רוח רעה במקדש

בזבחים (י"ט ע"ב) כיצד קידוש ידים ורגליים, מניח ידו הימנית על גבי רגלו הימנית, וידו השמאלית על גבי רגלו השמאלית ומקדשו. וכן פסק הרמב"ם (הלכות ביאת מקדש פ"ה הט"ז).

ויש להקשות דהרי קיי"ל (שו"ע או"ח סימן ד' סעיף י"ח) שהנוגע ברגליו צריך נטילה מפני רוח השורה על הרגליים, וא"כ האיך יכלו הכהנים ליגע ברגליהם בשעת קידוש ידים ורגליים, והרי הידים נטמאות על ידי זה ואיך יעבדו אח"כ עבודה. ועיין שפת אמת שם מה שיישב.

והנה בשו"ת לב חיים למהר"ח פלאגי צ"ל (או"ח ח"ב ס"ה) נשאל במי שרחץ רגלו היטב ולא נשאר לו שום טינוף ולכלוך וזיעה ונגע בידיו ברגליו האם צריך נטילה, וכתב לפשוט ספק זה מדין קידוש ידים ורגלים, שהיו הכהנים נוגעים ברגליהם ולא מצאנו שהצריכו אותם נטילה אחר הקידוש, עכ"ד. (ועיי"ש עוד לענין מנעלים חדשים). ויש להעיר דלכאורה סברא זו מועלת רק לטעם של נקיות שבזה מועילה הרחיצה שאין שם טינוף וזיעה, אבל לכאורה הרוח רעה אינה מסתלקת בכך. וצ"ע.

אמנם בספר חיים ושלוש עה"ת להרה"ק ממונקאטש צ"ל בפרשת כי תשא כתב ליישב קושיא זו בכמה אופנים, ובאחד מהתירוצים כתב, שהנוגע ברגליו צריך נטילה משום רוח רעה, שהרי גם אם מנעליו נקיים נמי צריך ליטול ידיו, (וזוהו שלא כדברי המהר"ח פלאגי הנ"ל), וא"כ י"ל דבמקדש לא היה שייך זה שלא היתה שורה שם רוח רעה, ולכן לא היו צריכים ליטול ידיהם.

והוסיף דבזה יתיישב מה שלא מצינו בענין המשמרות שישנו בבית המקדש (עיין תמיד פ"א מ"א) שהיו מכינים כלי עם מים ליד מקום השינה, ואדרבה משמע שם שהלכו מרחק גדול בקומם מהשינה, והרי יש איסור לילך ד"א בלא נט"י שחרית מפני רוח טומאה, אבל אם נאמר דשם במקום הקודש לא שרתה רוח טומאה אתי שפיר, ועדיין צ"ע. עכ"ד.

ויש לציין דבשו"ת מהרש"ם (ח"ב סימן ח') נשאל לגבי המנהג שנהגו הנשים שאם שכחו לרדות פת מהתנור ולן שם כל הלילה שיש בו משום סכנה ואסור לאוכלו, האם יש לחוש לזה, והשיב המהרש"ם שיש לו ראייה מוכחת שאין בזה שום סכנה דהרי מבואר במנחות (צ"ה ע"א) דשני הלחם ולחם הפנים היו אופים מערב שבת, ואינם נפסלים בשינה, והתוספות בחגיגה (כ"ו ע"ב) כתבו שהיו משאירים את הלחם בתנור עד הבוקר לשמור חומו, ואם איתא שיש בזה סכנה והרי בעינן ממשקה ישראל מן המותר לישראל, וגם דבר האסור משום סכנה נתמעט מזה, כמבואר בירושלמי (סופ"ד דסוכה) לגבי יין ומים מגולים לניסוך.

אכן בספר סגולת ישראל (מערכת פ' אות מ') דחה את ראיית המהרש"ם דשאני עזרה שהיתה בה קדושה יתירה, ולכן אין שם חשש משום רוח רעה, והביא סמך לזה מדברי הראב"ד בתמיד שכתב שלא היה רשות לשום שד להכנס לתוך בית המקדש מפני קדושת המקום. ושו"מ כי המהרש"ם בעצמו כבר העיר כן בהשמטות.

וע"ע מש"כ בזה באריכות בספרי כרם אליעזר על חג הפסח (סו"ס ב') האם בבית המקדש היה שייך חשש היזק, ואכמ"ל.

בית יער הלבנון
תגובות לגליונות קודמים

בענין 'ונשלמה פרים שפתינו'

הגאון רבי חיים מאיר הלוי שטיינברג שליט"א

בגליון כ"ט כתב הרה"ג רבי זאב מנדלסון שליט"א, דלדעת התבואות שור דאמירת פרשת הקרבנות היא כנגד הבאת הקרבן לכהן ולא כנגד הקרבנות, א"כ ה"ז שייך דוקא בקרבן שיש לו בעלים או בק"צ שעושין לחובת הציבור, אבל שאר עבודות המקדש וכן קרבנות וקטורת שאינם עולים לחובת הציבור ואין לציבור תורת "מביא" בהן, לא שייך עליהן אמירה בתורת ונשלמה פרים שפתינו.

אולי יבאר לן הכותב הנכבד לאיזה קרבנות צבור כוונתו שאין עולין לחובת הצבור ולכן אין לצבור תורת 'מביא' עליהן.

***

ברכה על חלק מהמצוה

הגאון רבי חיים מאיר הלוי שטיינברג שליט"א

בגליון כ"ט כתב ידידי הרה"ג ר' יעקב גד קליימן שליט"א בשם הגרי"ז במנחות ס"ז א', דלדעת הבה"ג כל ספירת מ"ט ימי העומר היא מצוה אחת, והא דמברכין בכל יום, משום שכך הדין בכל המצוות שכל זמן שלא קיים את כל המצוה - מברכין גם על חלק ממנה. והוסיף ידידי הכותב הנז' דזהו שלא כדבריי שכתבתי דאין מברכין על חלק ממצוה אלא על מצוה שלמה.

ידידי הכותב הנז' צדק שאין דבריי מתאימים עם דברי הגרי"ז, אך מה שכתבתי דאין מברכין על חלק ממצוה רק על מצוה שלמה - לא אמרתי כן מלבי, והבאתי שכן כתב הפמ"ג בענין ספירת העומר, ותמה על הבה"ג דמשמע מדבריו שכל הספירה היא מ"ע אחת, דא"כ למה מברכין על ספירת כל יום, והרי אין ברכת המצות על חלק ממצוות עשה אלא על מצוה שלמה. ודנתי בדבריו בספר משנת חיים מנחות סי' ס"ד אות ג'.

***

הרה"ג רבי גימפל ליפשיץ שליט"א

בלתי גליונכם החשוב, וראיתי שהגאון רבי חיים מאיר שטיינברג תמה שלא מצינו שאחד יברך על מצוה של חבירה, ואין יכול כהן לברך על אכילת קדשים היכא דאינו אוכל כזית מחמת שכולם מקיימים המצוה יחד.

הנה בשו"ת אבני נזר או"ח סי' שפ"ג אות י' כתב דחולה שאינו יכול לאכול כזית מרור, מחוייב לאכול פחות מכזית עי"ש הטעם. והעיר דעדיין אין יברך על אכילת מרור כיון שאינו אוכל כשיעור אכילה. והביא דיש לדמות נידון זה למה שכתב הדרכי משה או"ח סי' ח', דבטלית קטן מברכים 'על' מצות ציצית ולא בלמד, משום דיש פוסקים שאין יוצאים בטלית קטן, לכן מברכים ב'על' שמברך על אשר ציונו על המצוה אף שעכשיו

אין מקיים אותה כתיקונה. והכי נמי בזה אף שעכשיו אינו אוכל מרור כשיעור, מ"מ מברך על ציווי המצוה עיי"ש.

ומבואר שבמקום שא"א לקיים המצוה כלשון שתקנו חכמים בברכה, עדיין יכול לברך ברכת המצוות על שנצטווה על הציצית או על אכילת המרור. וא"כ ה"ה באכילת קדשים אפילו שאוכל עכשיו פחות מכשיעור ואינו יוצא המצוה בשיעור אכילה, מ"מ יכול לברך ברכת המצוות בלשון אכילה, על עיקר המצוה של אכילת קדשים.

***

סמיכה בכל כחו

הרה"ג רבי רפאל ב. שליט"א

בענין מש"כ הרה"ג רבי אפרים צאלער שליט"א בגליון ל' - אייר תשע"ה, בענין סמיכה בכל כחו, אציין ששמעתי ממורנו הגאון רבי דוב לנדו שליט"א שהקשה ג"כ על מה שנתמעט בגמ' מקרא שאין דין סמיכה בעוף, ויל"ע למה צריך מיעוט הא סמיכה הוי בכל כחו, וכשסומך בכל כחו על העוף הרי הוא מתמעך. ואפי' בגדי קטן בן שמנה ימים קשה אין סומך בכל כחו, ובגיבורים גדולים (כגון שמשון) קשה גם בשור הגדול.

ואמר דאולי י"ל דסומך בכל כחו רק עד כמה שלא ימות הקרבן, או דלמא דבכה"ג שאינו יכול לסמוך בכל כחו לא יסמוך כלל ואינו יכול לסמוך, וצ"ע. עכת"ד.

וכאשר מסרתי למו"ר הגרד"ל את דברי בעל הטורים בפר' ויקרא דבבקר כתיב וסמך ידו, ואילו בצאן החלש כתיב את ידו ומשמע ברפיון, אמר דזה נסתר מגמ' מפורשת.

ושוב ראיתי בדפוס אחר שהנוסח בבעל הטורים הוא אחר, ומשמעו דהו"א דבצאן החלש לא יסמוך בכל כחו, קמ"ל דבצאן נמי יסמוך בכל כחו, ומלבד דבזה מתיישבת הקו' הנ"ל, גם לכאור' זהו נכון יותר, דהא אתה הוי לשון ריבוי, וא"כ משמעו דיסמוך ידו יותר משאר סמיכה, ואין נילף מיני' דיסמוך ברפיון.

***

גדר הפסול בעבודה בשמאל

הרה"ג רבי טוביה בן דוד שליט"א

בגליון ל' העלו בענין גדר פסול עבודה בשמאל אם הוא משום ששמאל הוא דבר הפסול או העדר ימין.

הנה בחקירה זו עמד בקובץ שיעורים (פסחים אות טז), וכתב שנחלקו בזה תירוצי התוספות בחולין (כ. ד"ה לא) האם מליקה בשן כשרה, דאם בעינין ימין הרי שן אינה ימין אבל אם שמאל הוא דבר הפסול סו"ס השן אינה שמאל. ובזרע אברהם (דיני במה יב, ח) כתב עוד נפק"מ בזה לענין שמאל בבמה, שאם הוא דבר הפסול יפסול גם בבמה, אבל אם בעינין ימין והוא מדיני הכהונה דכל מקום שנאמר אצבע או כהונה אינו אלא ימין, א"כ בבמה שאין דין כהונה גם לא בעינין ימין.

ובמש"כ שם לדון בזה בענין איטר לעבודה, הנה באמת נחלקו בזה הראשונים להדיא אם איטר פסול מדין מום או מדין שמאל כמבואר בדבריהם בחולין שהובאו שם, וכן מבואר ברמב"ן ביבמות (קד). גם לענין חליצה. אמנם הרמב"ם (ביאת מקדש פ"ח הי"א) הביא דין איטר עם פסולי מום. ומוכח מדבריו דכל

הפסול בשמאל מפני שהשמאל פוסל והכא לא חשיב שעבד בשמאל, וכל פסולו מפני שהוא בעל מום.

וי"ל עוד נפק"מ בזה בעבודות הכשרות לכתחילה בשמאל כגון הולכת המחטה ביו"כ, האם יהיו כשרות באיטר, שאם איטר פסול מפני שאין לו ימין הכא הרי לא בעינן ימין, אבל אם הוא פסול מדין בעל מום הכא ודאי לא יוכל לעבוד, ועי' בזה במקדש דוד סי' טו סק"ב.

***

מקום גניזת בגדי כהן גדול

הרה"ג רבי מרדכי מינצר שליט"א

לכבוד מערכת "תורת הקרבנות"

בגליון כ"ח העלה הרב יצחק ליסיצין שליט"א לדון היכן מקום גניזת בגדי לבן שעובד בהם הכה"ג ביוה"כ"פ, ובגליון כ"ט הביא הרב גימפל ליפשיץ שליט"א דמשמעות הרמב"ם בפ"א מכלי המקדש דגונזן במקום שפושטן.

אמנם בפירוש רבינו בחיי עה"ת פרשת תרומה (כו, לג) כתב בזה"ל: היה לפניו מן הפרוכת, הארון והכפורת עם כרוביו, ולפני הארון צנצנת המן וצלוחית שמן המשחה ומקלו של אהרן שקדיו ופרחיו, ובגדיו של הכה"ג, עכ"ל בקיצור. ונראה מדבריו דמקום גניזת הבגדים היה בקודש הקדשים, וזהו דלא כמו שדייק מדברי הרמב"ם שהיה גונזן במקום שפושטן ולא בקודש הקדשים.

ונראה שנחלקו הראשונים בפירוש הכתוב (ויקרא טז, כב), 'ופשט את בגדי הבד אשר לבש בבואו אל הקודש והניחם שם', דהרמב"ם סובר ד'שם' קאי על רישא דקרא - 'ופשט', דהיינו שבמקום פשיטתם שם גניזתם, ואולם רבינו בחיי סובר דקאי אסיפא דקרא 'בבואו אל הקודש', ולכך נקט שבקודש הקדשים תהא גניזתם.

***

קבורת כהן גדול שמת בבגדי לבן

הרה"ג רבי ברוך ברשנקו שליט"א

בגליון כ"ח, בענין קבורת כה"ג שמת בבגדי לבן, רצה הרה"ג רבי יצחק ליסיצין שליט"א לפשוט שאין היתר לקבור בבגדי לבן שעליו כתכריכין, דמאחר ועתיד לעמוד בתח"מ כשהוא לבוש בהן הרי אין בזה קיום מצות 'הניחם שם', וכמו שמצינו בתכריכי כלאים דהו"א לאסור להלביש את המת בהן אם הי' מוזהר עליהן לכשיקום.

אמנם יש לדחות דבסתמא בקברם עם המת עומדים הם לירקב ולכלות, אלא שחלק מנס תחיית המתים הוא שגם הם יחזרו לכמות שהיו דהיינו באותה צורה ובאותו חומר, והיינו דהו"א לחשוש בבגדי כלאים, אבל גבי כה"ג יש לומר דפנים חדשות באו לכאן ופקע מהם דין הקדש. וכדוגמא שמצינו לגבי גידולי הקדש [רמב"ם מעילה פ"ה הל' י"א]. ומסתבר שדין גניזתם אינה אלא מחמת הקדושה שבהן.

[ועי' בקונטרס הליקוטין לגר"ח קניבסקי שליט"א סי' ד' שדן בענין תחיית המתים האם האנשים יהיו חדשים לגמרי, ונ"מ טובא עי"ש, ויש לעיין האם יש ללמוד משם לנידון דידן].

עוד יש לומר דדין גניזתם הוי מחמת דין איסור הנאה שיש בהן, ומאחר ומצוות בטלות לעתיד לבא תו לא איכפת לן מגניזתם.

***

הרה"ג רבי יצחק ליסיצין שליט"א

על מה שכתבתי בגליון כ"ח שקבורת כ"ג עם הבגדי לבן אינה נחשבת גניזה לבגדים כי מתים עתידים לעמוד בלבושיהם, ובנדה סא: מבואר שכבר עתה מתחשבים בקימתם בלבושיהם לדינא. עכ"ד.

העיר על זה הרב שאול קסלו שליט"א, דהנה בשומר אמת (פר' חקת) הביא שהג"ר יעקב אדלשטיין שליט"א הקשה על דברי הגמ' בנדה שם שאם מצוות אינם בטלות לעת"ל אסור לקבור בכלאים כיון שיקומו בלבוש כלאים, והרי התכריכין בלים ורק בנס יבראו מחדש, וא"כ אי"ז צמר רחלים אלא מעשה נס, וכקו' הגר"ח הלוי בחנוכה שאינו שמן זית אלא שמן נס. והשיב הגר"נ קרליץ שליט"א דלאיסור שעטנז אי"צ שיהא דוקא צמר מרחלים, אלא שממין אחר אינו צמר, ובתח"מ הנס יהיה שכן יהיה צמר. עכ"ד. ומעתה לנידוננו י"ל שכשיקום הכ"ג בבגדי כהונה אין זה הבגדים שעבד בהם אלא הם יצירת נס חדש, והבגדי כהונה שעבד בהם מתקיימת בהם גניזה מעלייתא כשקבורו עמהן. עכ"ד.

ולענ"ד יש להשיב על דבריו דהאיסור לקבור בכלאים הוא משום שמא במהרה יקומו המתים בטרם בלה הבגד. ועל דרך זה יש לומר שאין מתקיימת בזה מצות הגניזה בבגדי כה"ג.

והר"נ היימן השיג על דבריי, דהא הבגדי לבן אינן מהנקברים (תמורה לג:), ומצות הגניזה היא רק שלא יעבדו בהם עוד, וא"כ מה שיקום כשהוא לבוש בהם אי"ז סתירה לגניזה, ומה שיהנה מהבגד"כ רגע אחד בזמן שיקום כשהוא לבוש בהם עד שיפושטם, אי"ז איסור כי לא ניתנה תורה למלאכי השרת ואין מעילה ברגע זה עד הפשיטה, והקוברים רק משאירים הבגד עליו. עכ"ד.

עוד שמעתי להסתפק שמא מצות 'הניחם שם' היא רק כשנעשו בהם כל עבודות יוה"כ ולא כשמת באמצע. והנה לדעת המל"מ (פ"ה ממעילה הי"ד) שגם שמונה בגדי כ"ג דין אחד להם כבגדי לבן שביו"כ, שאין עושין בהם פתילות אלא גונזין אותן, נראה דאי"צ שישלים בהן את עבודות יוה"כ. אמנם בקר"א מעילה יא. ד"ה אבל קשה, כתב דהמל"מ חזר בו. ובקריית ספר (פ"ח מכלי המקדש ה"ה) שנקט ג"כ דמבגדי לבן ילפינן שכל בגדי כ"ג שבלו גונזין אותן, כתב שיש לחלק ביניהם דבגדי כ"ג רק כשבלו טעונים גניזה, וא"כ בבגדי לבן שלא בלו שמה לא נאמר 'הניחם' אלא כשעשה בהם כל העבודות. ויל"ע.

אבל הא מיהא נראה דאע"ג דלשון הפסוק 'הניחם שם' משמע שהמצוה מוטלת על הכ"ג עצמו, מ"מ הוא דין גם על אחרים שלא יעבדו בו.

***

מדיני אכילת הקרבנות הלכות הנחוצות לכל איש מישראל

אכילת הקרבנות

- א. כל קרבנות החטאת והאשם נאכלים לכהנים זכרים בלבד¹, חוץ מחטאות הפנימיות שאינן נאכלות².
- ב. בקרבן שלמים ותודה, החזה והשוק נאכלים לכהנים³ או לנשיהם ולעבדיהם⁴, והשאר נאכל לכל אדם⁵.
- ג. הבכור אינו נאכל אלא לכהנים⁶.
- ד. המעשר נאכל לכל אדם⁷, והפסח נאכל למנויים בלבד⁸.
- ה. קרבן העולה קרב כליל ואינו נאכל⁹. ואם אכל ממנו עובר בלאו¹⁰.

מצות האכילה

ו. מצוה מן התורה לאכול את בשר הקרבנות, ונחלקו

- 1 דכתיב 'כל זכר בכהנים יאכל אותה' (ויקרא ו, כב).
- 2 מפני שדינים לשריפה כמבואר בפסוקים (ויקרא ד, יב ועוד).
- 3 דכתיב 'והיה החזה לאהרן ולבניו ואת שוק הימין וכו' (ויקרא ז, לא-לב). וכן הזרוע באיל הבא לשלמי נזיר.
- 4 דכתיב 'ואת חזה התנופה ואת שוק התרומה תאכלו במקום טהור ובנין ובנותיך' (ויקרא י, יד).
- 5 משנה זבחים נה. ונאכלין לכל אדם, וכדכתיב 'כל טהור יאכל בשר' (ויקרא ז, יט ורש"י שם).

ואעפ"י שהבעלים זכו באכילת הבשר רשאים ליתן לאחרים לאוכלו, כמו שביאר הח"ח בזבח תודה פסחים נט. ע"ש. ואמנם כתב הקר"א מנחות עג. דלכתחילה מצוה על הבעלים לאכול את קרבנו, וכע"ז הוכיח הרש"ש פסחים סב. מהגמ' בדף נט. ע"ש.

6 משנה זבחים נו; והמקור מדכתיב 'ובשרם יהיה לך כחזה התנופה וכשוק התרומה' (במדבר יח, יח). וכתב הרמב"ם פ"י ממעשה הקרבנות ה"ה, שיש ללמוד מפסוק זה שהבכור נאכל גם לנשי הכהנים ולעבדיהם כחזה ושוק.

- ועיין בחי' הרשב"א נדרים יא: יב. ובמאירי שם יג. שכתבו דהבכור אינו נאכל אלא לזכרי כהונה, וצ"ע.
- 7 משנה זבחים נו; והמעשר לכל אדם, וכ"כ הרמב"ם פ"ו מבכורות ה"ד שנאכל לבעלים, [ויכול ליתנו לכל אדם].
- 8 משנה שם. ואם אכל מי שאינו מנוי, לדעת רש"י שם עובר בעשה דכתיב 'לפי אכלו תכוסו', וכן נקט הכס"מ פ"ט מקרבן פסח ה"ז בדעת הרמב"ם. ודעת הראב"ד בהשגותיו שם שעובר בלאו כמ"ש המנ"ח מצוה י"ד. ודעת הר"ש בתו"כ צו (פרשה ט' ה"ז) שאין איסור אכילה שלא למנויו, אלא שאין מקיימים בזה מצוה.
- 9 כדכתיב 'והקטיר הכהן את הכל המזבחה' (ויקרא א, ט), וכתב רש"י במכות יז: שמכאן אזהרת עשה שלא לאכול ממנה, דכליל היא ולא לאכילה.
- 10 כמבואר במכות יז: ורמב"ם פ"א ממעשה הקרבנות ה"א, ודרשו כן מקרא ד'לא תוכל לאכול בשעריך' (דברים יב, יז). והיינו אפילו אכל בפנים לאחר זריקה.

ואם אכל מהאימורין, כתב החזו"א (ליקוטים כריתות סקי"ב) שאינו בכלל לאו זה, אלא בכלל הלאו ד'כליל תהיה' שנאמר בכל האימורין כדלהן סעיף ו'.

ולדעת הרמב"ם פ"א ממעילה ה"ג נכלל בלאו זה ד'לא תוכל לאכול בשעריך' כל איסור מעילה בקדשי קדשים, ולא רק איסור אכילה בקרבן עולה. וכתב המל"מ שם שלדעת הרמב"ם נמצא שאיסור זה תלוי בגדרי מעילה.

האחרונים אם המצוה מתקיימת בכזית או בכל הקרבן¹¹.

ז. דעת רוב הראשונים שמצות האכילה נאמרה בין בקדשי קדשים הנאכלים לכהנים ובין בקדשים קלים הנאכלים לבעלים¹². ויש אומרים שאין המצוה אלא בקדשי קדשים, אבל אכילת הבעלים בקדשים קלים אין בה מצות עשה מפורשת¹³, ולענין אכילת חזה ושוק הנאכלים לכהנים, ראה הערה¹⁴.

ח. אסור מן התורה לאכול מבשר הקרבן קודם זריקת הדם¹⁵, ואם אכל עובר בלאו ולוקה¹⁶. ואם אכל מן האימורין אפילו לאחר הזריקה, לוקה¹⁷.

ט. האוכל מן הבשר לאחר זריקת הדם קודם שפיכת שיריים,

11 דעת המנ"ח (ריש מצוה ו' ובסופה, ומצוה קל"ד אות ב'), שחיוב אכילת הקרבנות אינו אלא בכזית, והשאר אין מצוה לאכול אלא כדי שלא יהיה נותר, וכ"כ בשו"ת חת"ס או"ח סי' מ"ט. [ובסי' ק"מ הוסיף דעיקר המ"ע מתקיימת ע"י האוכל כזית, והשאר מקיימים המצוה שייאכל הקרבן בצירוף כולם].

אולם דעת השאגת אריה סי' צ"ו שהמצוה לאכול את כל הקרבן, בין בקרבן פסח ובין בשאר הקרבנות.

12 כן דעת רש"י פסחים נט. ד"ה בשאר, רמב"ן בהוספות לספר המצוות מ"ע א', יראים מצוה צ"ה. וכן הוכיח המנ"ח מצוה ק"ב מפירוש הרא"ש (והתוס') בנדרים ד:, ומדבריהם מוכח שאף הנשים בכלל המצוה.

13 כן שיטת הרמב"ם פ"י ממעשה הקרבנות ה"א (ובספר המצוות עשין פ"ט). וכן הוכיח המנ"ח שם מדברי הר"ן בנדרים ד:; דרק אכילת הפסח היא מצוה אבל שאר קדשים קלים אין מצוה באכילתן.

ונחלקו האחרונים אם הבעלים מברכים לדעה זו על אכילת קדשים קלים. במקדש דוד קונטרס אחרון סי' ה' סק"ז כתב דאין מברכין עליה, [מלבד באכילת חגיגת י"ד שיש מצוה באכילתה], וכן נראה בזבח תודה פסחים נט. דלדעת הרמב"ם אין מצוה כלל באכילת הקרבן.

אולם בצ"ח ביצה יט: נראה שנסתפק בזה, ועיין דרך אמונה פ"א מביכורים ה"ב שנקט דלדעת הרמב"ם מברכים על אכילת כל קדשים קלים, כמו שנתבאר בסוף פסחים שמברכים על חגיגת י"ד. 14 בצ"ח שם ומנ"ח מצוה ק"ב וערוך השולחן סי' פ"א סעיף ג', פירשו בדברי הרמב"ם שכתב דה"ה שאר הקדשים שאוכלין הכהנים שאכילתן מצוה, דהכוונה לחזה ושוק [ובכור] שאף הם בכלל המצוה, ולא מיעט אלא אכילת הבעלים בקדשים קלים.

אכן ברדב"ז (ואבי עזרי תנינא) ביאר דכוונת הרמב"ם לשאר קדשי קדשים הנאכלים ע"י כהנים [והם שלמי עצרת], וכן נראה קצת מדברי החינוך מצוה ק"ב שאכילת כהנים בחזה ושוק אינה מעיקר המצוה אלא היא כאכילת הבעלים בקדשים קלים.

15 גמ' פסחים עז: מדכתיב 'ודם זבחיך ישפך והבשר תאכל' (דברים יב, כז).

ולכאורה כל זה קודם שנזרקה מתנה ראשונה, דלאחר מתנה ראשונה כבר הותר הבשר כמבואר בזבחים לח: ורש"י שם ד"ה לא שריא, [אלא שצריך להמתין להקטרת האימורין כמבואר להלן]. ואף לדעת הרמב"ם שלא הותר הבשר אלא בצירוף הקטרת האימורין, מ"מ שאר הזריקות אינן שייכות בהיתור הבשר, כדמוכח בזבחים שם. 16 גמ' מכות יז. ורמב"ם פ"א ממעשה הקרבנות ה"ד, דעובר בלאו ד'לא תוכל לאכול בשעריך' (דברים יב, יז).

17 רמב"ם שם ה"ג דלוקה מקרא ד'כליל תהיה לא תאכל' הנאמר במנחת כהן (ויקרא ו, טז). וכתב הכס"מ שם ומל"מ פ"א ממעילה ה"ג, שבאימורי קדשי קדשים [וכן באימורי קדשים קלים לאחר זריקה], לוקה אף משום מעילה.

מועילה אכילתו להתיר מחוסר כפרה באכילת קדשים²⁴.
יב. זר האוכל מחלק הכהנים עובר בלאו, והוא שיאכל מדבר שהותר באכילה לכהנים²⁵.
יג. מחוסר כפרה שהביא קרבנו, לדעת רוב הראשונים אינו מותר באכילת קדשים עד שיאכלו הכהנים כזית מקרבנו²⁶, וראה הערה.
 ואם נפסל הבשר, ראה בהערה מה דינו²⁷.

24 הנה לדעת המנ"ח שאין באכילתו קיום מצוה, ודאי לא מועילה אכילתו להתיר מחוסר כפורים בקדשים. אמנם לדעות שהמצוה שהקרבן ייאלץ והמצוה מתקיימת גם ע"י קטן, כתב בשו"ת דברי מלכאל ח"ה סי' כ"ח, שגם אכילת קטן מועילה בזה. [ועיין להלן סעיף י"ב שיש אומרים שא"צ אכילה בפועל להתיר מחוסר כפרה באכילת קדשים].

25 גמ' מכות יח. ורמב"ם פי"א ממעשה הקרבנות ה"ח, וזהו מדכתיב (שמות כט, לג) 'וזר לא יאכל כי קודש הם'. ונתבאר בגמ' שם ובע"ב, דכל זה רק בחלק שהותר לכהנים באכילה, אבל אם אכל עולה או חטאת ואשם לפני זריקה, אינו בכלל לאו זה. וברמב"ם הוסיף דגם אם אוכל מחוץ לעזרה שאינו מקום אכילת הכהנים אינו לוקה מחמת לאו זה.

26 גמ' פסחים נט; ונתבאר ברשב"א וריטב"א יבמות צ., שצריך שיאכלו הכהנים בפועל מהקרבן.

וכתבו השפ"א שם וחזון איש או"ח סי' קכ"ד (לפסחים נט:), דאין צריך שיאכלו הכהנים את כל הבשר, אלא סגי בכזית. [ובחזו"א כתב כן לפי הצד שצריך אכילה בפועל, ראה להלן]. וע"ע מקדש דוד סי' י"ד סק"ו שכתב דלדעת התוס' ישנים ביומא לט. שגם בפחות מכזית מתקיימת מצות אכילת קדשים, לכא' סגי גם בפחות מכזית.

והנה הרמב"ם לא הביא הלכה זו, וכבר העירו בזה השפ"א שם ובאבי עזרי פ"י ממעשה הקרבנות ה"א. וכתב במשנת רבי אהרן קדשים סוגיות סי' ב', דס"ל לרמב"ם שא"צ שיאכלו הכהנים בפועל, אלא סגי שיהיה הבשר ראוי לאכילה, כמ"ש התוס' בפסחים שם ד"ה יכול בתחילת דבריהם, (וכן צידד החזו"א לדינא כמובא להלן), ואף אם לא יהיה הבשר ראוי לאכילה ג"כ אין זה מעכב וכמו שכתבו התוס' שם בסוף דבריהם, ונמצא שאין נפ"מ באכילת הכהנים ולכן לא הביאו הרמב"ם.

27 במסקנת התוס' פסחים שם ד"ה יכול מבואר שאם נפסל הבשר מן התורה, מותרים הבעלים באכילת קדשים גם בלי אכילת הכהנים. ובפשטות כוונתם ליישב בזה גם מה שדנו בתחילה לגבי נפסל הבשר מדרבנן, דאין צריך ליישב דסגי בראוי לאכילה מן התורה, אלא כיון שאינו ראוי לאכילה מדרבנן, אינו מעכב את כפרת הבעלים.

אמנם בחזו"א שם כתב דבכה"ג שהבשר מותר באכילה מן התורה, איך סברא שלא תעכב אותו אכילת הכהנים. [ולדבריו לא חזרו התוס' ממה שכתבו בתחילת דבריהם דסגי בראוי לאכילה, אלא כיון שמן התורה מותר לאוכלו חשיב ראוי לאכילה ומהני לכפרת הבעלים. אכן בשפ"א ומקד"ד מוכח שצריך אכילה בפועל, ולדבריהם ע"כ כוונת התוס' שאם נפסל הבשר אפילו מדרבנן, נשלמה כפרת הבעלים גם ללא אכילתו].

יש שכתבו שעובר משום 'לא תאכלו על הדם' ואינו לוקה¹⁸.
י. אסור מן התורה לאכול מבשר הקרבן קודם הקטרת כל האימורין¹⁹, בין בחלק הכהנים ובין בחלק הבעלים²⁰. ואם נטמאו האימורין או שאבדו, הרי זה מותר משעת הזריקה²¹. וראה בהערה מה הדין במקום שאסור להקטיר האימורין מדרבנן²².

אכילת הכהנים

יא. מותר להאכיל מבשר הקרבן לכהן קטן²³. ויש לדון אם

18 כן כתבו במצפה איתן סנהדרין סג. ומשך חכמה ויקרא (יט, כו) בשם חתנו, שדרשת הגמ' בסנהדרין שם לאסור את אכילת הקרבן בעוד שהדם במזרק, היינו היכא שנזרק הדם כדינו ועדיין לא שפך השיריים ליסוד, שעדיין אסור לאכול הבשר. אולם אין לוקין על זה כמבואר בגמ' שם משום דהוי לאו שבכללות. [ולכאורה כוונתם להיכא דנפסלו האימורין, דאל"כ הרי צריך להמתין עד לאחר הקטרתם כמבואר בסעיף הבא. ואפשר עוד דמיירי בהקטיר האימורין קודם זריקת הדם דנעשו לחמו של מזבח כדאיתא בזבחים פה; דעדיין אין לאכול אפילו לאחר זריקה עד לאחר שפיכת השיריים].

19 גמ' פסחים נט: ורמב"ם למדו כן מדכתיב (ויקרא ז, לא) 'הקטיר הכהן את החלב המזבחה והיה החזה לאהרן ולבניו', שאין אוכלין הבשר אלא לאחר הקטרת האימורין. וכתבו המקדש דוד סי' ל"ג סק"א (ד"ה ועוד) וחזו"א או"ח סי' קכ"ד (לפסחים נט:), דלא סגי בהקטרת מקצת האימורין, אלא צריך שיוקטרו כולם.

20 כמ"ש המל"מ פי"א ממעשה הקרבנות ה"ד והחוות דעת סי' ק"א סק"ה.

ונחלקו הראשונים בגדר הדין, דעת התוס' זבחים מג. ד"ה והלבונה, שהוא דין בסדר המעשים שלא לאכול אלא לאחר ההקטרה, אבל היתר הבשר חל ע"י זריקת הדם, וכן נראה בדברי רש"י זבחים לח: ד"ה לא שריא, אמנם בדברי הרמב"ם פי"ח מפסוה"מ ה"ז מבואר שהאימורין מתירין את הבשר באכילה.

21 כן איתא בגמ' בפסחים שם ויבמות קד; ומזה הוכיחו התוס' בזבחים שם שאין האימורין מתירין את הבשר, דאל"כ איך הותר הבשר בזמן שנטמאו או שאבדו. ועיין בצל"ח ביצה כ: שכתב שהרמב"ם לא הביא דין זה משום שסמך על דבריו בהלכות קרבן פסח, ע"ש.

22 דעת התוס' בפסחים שם ד"ה עשאום, דכיון שא"א להקטירם חשיבי כאבדו או נטמאו, ומותר לאכול הבשר גם בלי הקטרה. [והסברא בזה, דכיון שא"א באופן זה להקדים את ההקטרה לאכילה, שפיר אוכלין משעת הזריקה].

אכן בשאגת אריה סי' ק"ח תמה על דבריהם, וכתב דאין סברא להתיר אכילה קודם ההקטרה שאיסורה מן התורה, מחמת שנפסלו האימורין מדרבנן. וכן נקט הצל"ח שם בדעת הרמב"ם. [ולכאורה הטעם לזה כמו שנתבאר בשיטת הרמב"ם דהיתר הבשר חל ע"י הקטרת האימורין ולא הוי רק סדר בעלמא, ולכן כל היכא דמן התורה מותר להקטיר, א"א לאכול בלי הקטרה].

23 זבחים צט. ורמב"ם פ"י ממעשה הקרבנות ה"ז.

והנה במנ"ח מצוה ק"ב מבואר שאין המצוה מתקיימת ע"י אכילת הקטן וצריך שיאכל גדול כזית מהקרבן. אולם כל זה לשיטתו דמצוה לאכול רק כזית מהקרבן, אבל לדעת השאג"א סי' צ"ו שהמצוה לאכול את כל בשר הקרבן, צ"ל דהטעם שיוכלין ליתן לקטן לאכול, משום שהמצוה שייאכל הקרבן, וזה מתקיים גם ע"י קטן. וכ"כ בשו"ת אבני נזר או"ח סי' תי"ג אות ב'.

בשורה טובה לשוחרי תורה ועמליה

יצא לאור הספר החשוב משנת חיים על מסכת בכורות

מאת הגאון רבי חיים מאיר שטינברג שליט"א

הספר מכיל סימנים רבים בעניני המסכת, ומהווה חוליה נוספת בספרי "משנת חיים" - שנועדו לתהלה בקרב לומדי התורה די בכל אתר ואתר.

ניתן להשיג בחנויות הספרים המובחרות ובבית המחבר רח' נחמיה 7 ב"ב טל' 03-61916

כמו כן ניתן להשיג את שאר ספרי המחבר שליט"א על מסכתות פסחים, יומא, מנחות ועוד

גפן של זהב
קושיות ותמיהות בהלכה

בפרשת אחרי מות, שבבית שני היתה רק כפורת כדי להזות עליה ביום הכיפורים, ויל"ע.

ובענין זה של הכפורת נחלקו ראשונים ואחרונים אם היא כלי נפרד או שהיא חלק מהכלי של הארון ואכ"מ, ולכאורה מדברי הרלב"ג מבואר שהוא כלי נפרד ולכן שייך לעשות כפורת לבדה בבית שני. ולכאורה יש להביא עוד ראיה לזה שהכפורת היא כלי נפרד מהארון, מדברי רש"י בפרשת תרומה שכתב שהארון היה מצופה בזהב מבית ומחוץ ולשם כך חיפו גם את שפתו העליונה בזהב. ויש להעיר שהרי הכפורת היתה מונחת על הארון וחיפתה את שפתו העליונה בזהב, ואמאי הוצרכו עוד לחפות גם את שפתו העליונה של הארון. ומוכח מזה שהכפורת היא כלי נפרד, ומה שהיא מונחת על שפתו העליונה של הארון לא מיקרי שהארון עצמו מכוסה בזהב מבית ומחוץ, ולכן היה צריך לחפות שם מזהב ורק כך מתקיים שהארון עצמו מצופה זהב מבית ומחוץ.

***

ספיקות בעניני צליית קרבן פסח

הרה"ג רבי אריה ליב כהן שליט"א

כבוד הרבנים העוסקים במלאכת שמים המוציאים לאור הגליון "תורת הקרבנות" יישר כח, ותתברכו בכל הברכות הכתובות בתורה.

ברצוני להציע כמה ספיקות בענין קרבן פסח.

א. כתב הרמב"ם פ"ח מהלכות קרבן פסח ה"י 'צולוהו על גבי סיד או חרסית או חמי טבריא הרי זה אסור שאין זה צלי אש'. ומבואר דלא חשוב צליה כיון שנצלה שלא באש. ויש לדון אם יועיל שיחזור ויצלה את הבשר, דאפשר שאין זה חשוב לא בישול ולא צליה כיון שנתבשל בתולדות חמה, וא"כ יוכל לצלותו שוב ויהא כשר, וצ"ע.

ב. ברמב"ם פ"י מקרבן פסח מביא דינא דמתני' דנמנין על מוח שבראש, ומשום שיכול להוציאו בלא שבירת עצם. ויל"ע אם נאמר על המוח קיום מצות צליה ואיסור מבושל, או דלמא כיון שהוא טמון בתוך העצמות לא שייך צלייה בזה. וכן יש לדון אם עבר ובישל הראש וכיוצא בזה, דאפשר שלא חל על המח שם מבושל עד שיתבשל בעצמו כמאכל בן דרוסאי.

ג. עוד כתב הרמב"ם שם פ"ח ה"ו, 'צלוהו כל צרכו עד שנתחרך ואכלו פטור'. ונראה כוונת הרמב"ם דלא קעבר איסור, ומ"מ קיום מצות צלי אין לו, ועיין באחרונים. ויל"ע למש"כ הרמב"ם שם ה"ב, 'אכל מרור בלא פסח אינו מצוה שנאמר על מרורים יאכלהו', מה הדין אם אכל המרור בהדי פסח שצלאו כל צרכו עד שנתחרך, האם נאמר שקיים עכ"פ מצות מרור כיון דסו"ס אכלו עם הפסח, או דחשיב שאין כאן פסח כיון דאין לו קיום מצוה בזה. וצ"ע.

ואשאר בברכה מעין הפתיחה אשריכם ת"ח הלומדים קדשים אליבא דהלכתא ומצפים לביאת המשיח תזכו לקבל פני משיח במהרה בימינו.

***

סמיכה על ראש העוף

הרה"ג רבי יעקב משה כהן שליט"א

בשו"ת רבי שלמה איגר כתבים סי' ב' (הודפס בסוף ח"א), דקדק הגר"ש מלשון הרמב"ם פ"ג ממעשה הקרבנות הלכה ז' שכתב 'העוף אינו טעון סמיכה', דמשמע שאין חיוב לסמוך עליו, אבל אם רוצה הבעלים לסמוך עליו סומך. עכ"ד. ואמנם לכאורה יש להקשות בדבריו טובא, [והעירני לזה הבה"ח יונה כהן נ"י], איך יתכן שיוכלו הבעלים לקיים מצות סמיכה על ראש העוף, והרי צריך לסמוך בשתי ידיו ואין אפשרות כלל להניח את שתי ידיו על מקום כ"כ קטן.

ובאמת שכן יש להקשות על התורת כהנים פרשת ויקרא, שמיעטו שם מקרא דאין סמיכה לחטאת העוף. וקשה הא כיון דאיתא במנחות צ"ג ע"ב שצריך הבעלים לסמוך בשתי ידיו על ראש העוף ולא על הצדדים, א"כ איך אפשר לסמוך רק על ראשו לבד בשתי ידיו. ולא מסתבר לומר שכיון שא"א לקיים סמיכה בראש העוף, אין צריך לסמוך דווקא בשתי ידיים, או שיכול לסמוך בצידי העוף, וצ"ע.

ובעיקר דברי הגר"ש איגר יש להעיר, מהרמב"ם שכתב שם בהלכה ה' שקרבן עכו"ם אינו טעון סמיכה, והיינו שהסמיכה נאמרה רק לישראלים ולא לעכו"ם. והרי לגבי עכו"ם ודאי הכוונה שאין סמיכה כלל בקרבן עכו"ם, ואינו רשאי לסמוך אפילו אם רוצה לסמוך עליו, וכדמוכח מתוס' במנחות ס"א ע"ב דקרבן עכו"ם אינו טעון סמיכה לא ע"י עכו"ם ולא ע"י ישראל. והטעם משום שאין בו דין סמיכה כלל לא מחמת הקרבן ולא מחמת הבעלים. ולפ"ז פשוט שאם רוצה עכו"ם לסמוך אינו רשאי, וא"כ מוכח שהלשון 'אינו טעון' מתפרש גם שאין בו כלל סמיכה, ואיך דייק מלשון הרמב"ם לגבי העוף שאם רצה לסמוך עליו סומך, ויל"ע בזה.

***

גדר הכפורת על הארון

הרה"ג רבי טוביה בן דוד שליט"א

במשנה בשקלים (פ"ו מ"ה) מובא שאחד מהשופרות במקדש היה לשם תרומת זהב לכפורת, וביאר רש"י ביומא (נה:;) דהיינו זהב לכלי שרת מלשון כפורי זהב, ובתוספות ישנים והראשונים שם הביאו בשם הריב"א שהוא לציפוי ריקועים שאחורי בית הכפורת. ועיין בריטב"א שכתב שכן דעת הרמב"ם. אכן בפירושו למשנה כתב הרמב"ם זהב לכפורת ולקדש הקדשים, ומשמע שהיה זה עבור הכפורת ממש.

וע"ע בחידושי מרן רי"ז הלוי (עמ' 116 במוסגר) שהביא שדעת רש"י בתמורה דהיינו לתיקון הכפורת, והביא שכן דעת הרמב"ם דהיינו זהב לכפורת עצמה.

ויש לעיין שהרי לא היתה כפורת בבית שני ולצורך מה עשו אז שופר של זהב לכפורת. ואולי מכאן סמך למש"כ הרלב"ג

עצים שאינם כשרים לעצי המערכה

הרה"ג רבי אריה הכהן אילוביצקי שליט"א

איתא בתמיד כט. דעצי זית וגפן פסולים למערכה, והיו רגילין במורביות של תאנה ושל אגוז ושל עץ שמן. וטעם הפסול בעצי זית וגפן, ביאר רב פפא (שם כט:) משום דקטירי. ופירש במפרש שם, כלומר יש בהן קשרים ובשביל הקשרים אינם שורפים יפה ומעלים עשן וכו' ואין זה כבודו של מקום להעלות עצים שאינם שורפים יפה למזבח.

ובהמשך הגמ' מבואר, דדרשין 'על העצים אשר על האש' עצים הנתוכים להיות אש, [והיינו שניתוכין מהרה ונעשין אש - המפרש], ומאי ניהו דוקרי שפוד דלא קטרי. ולשון דוקרי ביאר המפרש, דהיינו קנים הדוקרנים כמו מורביות דמתני', שעדיין האילן בחור ולכן שורף מהר.

ויש לדקדק דהנה בתחילה כתב המפרש שסיבת הפסול הוא מחמת שאין העצים שורפים יפה והם מעלים עשן, ואין זה כבודו של מקום, ואילו בהמשך לענין דוקרי כתב רק שהם נשרפים מהר, ומשמע שהטעם משום שאינם נשרפים מהר.

ונראה שיש כאן שני ענינים נפרדים, עצי זית וגפן חסרון בהם משום שיש בהם לחות בקשרים שבהם, ומפני זה אינם נשרפים יפה ומעלים עשן. אמנם מלבד זאת יש חסרון בעצים זקנים שאינם שורפים מהר כמו עצים של אילן בחור, ובאלו אין פסול מפני שמעלים עשן.

ויתכן שיש בזה נפק"מ לדינא, דעצי זית וגפן שמעלים עשן אפשר שהם פסולים אפילו בדיעבד, משום שאין זה דרך כבוד שיעלו עשן, משא"כ עצים בחורים ששורפים מהר אינו אלא בגדר מעלה בעלמא, ויתכן שגם זקנים כשרים בדיעבד. וצ"ע לדינא.

***

והראנו בנינו
הכנה לגאולה בלימוד הקרבנות

העוסקים בעבודת הקדשים, ויחודו הוא בכך שמסודרים בו כל סדר הקרבת קרבן פסח, נערכו גם בחג השבועות שיעורים רבים בעניני שתי הלחם וקרבנות החג.

מאות אברכים ביניהם בלטו תלמידי חכמים רבים, השתתפו בשיעורים שנערכו על ידי 'מכון תורת הקרבנות' בחג השבועות. השיעורים שנמסרו בטוב טעם על ידי טובי הלומדים לביל חג השבועות ויומו, היו מוקד משיכה לרבים, אשר חפצו להוסיף ידע והבנה בהלכות אפיית שתי הלחם ובסדר הקרבת הקרבנות השונים בחג השבועות.

אנו תקוה כי מצות שתי הלחם אשר התקיימה ברוב עם ביום חג השבועות בגדר 'ונשלמה פרים שפתינו', תעלה לרצון לפני השי"ת להחיש את גאולתנו במהרה ולהשבת העבודה למקומה בקרוב בפועל ממש.

לקראת הוצאתו מחדש של הספר החשוב "עבודת הקרבנות" בזמן הקרוב, נברך את ידידינו שליט"א העוסק במסירות להחדיר את לימוד הלכות הקרבנות בקרב שכבות הציבור, הן על ידי ספר זה המחולק ללימוד יומי לכהנים, והן בשאר פעולותיו הנשגבות.

כהנים רבים המרגישים את הצורך להתכונן לעבודת בית המקדש, קבעו את לימודם בספר, והם יכולים להעיד על התועלת העצומה הנגרמת להם מלימוד זה, כאשר בזכותו נקל להם להבין היטב את דיני ההקרבה השונים בכל קרבן גם ללא ידע מוקדם בסוגיות הגמ'.

מלבד הכולל לכהנים נבחרים שבו עוסקים בס"ד בלימוד הספר בקביעות זה שנים, עוד נוסדו לאחרונה מספר שיעורים לכהנים וישראלים המבקשים להשתלב בהכנת עם ישראל לגאולה, על ידי העיון וההעמקה בדיני ההקרבה למעשה. כמו כן באחת הישיבות הגדולות בירושלים נועדו כל הכהנים לכינוס מיוחד שבו יצאה ההחלטה לקבוע שיעור כמה פעמים בשבוע בספר, על מנת להיות מוכנים ככל האפשר לעבודת המקדש שיבנה במהרה בימינו.

***

להקמת שיעורים נוספים בספר 'עבודת הקרבנות',
ניתן ליצור קשר בטל: 050-4134645
הקו לשמיעת שיעורים בספר הנ"ל ובשאר הלכות
הקודש והמקדש, בקול הלשון: 03-6171111-1265

תורת הקרבנות

הישיבה החרדית בני ברק

הגנו להזמין את הציבור לשיעורים יחודיים בעניני הקרבת

שתי הלחם וקרבנות החג

♦ שיעורים לביל חג השבועות ♦

בבניית החג		יום חמשת		יום חמשת	
שם אבותי	בית אריה	משכן יחזקאל	בית אריה	משכן יחזקאל	בית אריה
7:20 בשעת	7:45 בשעת	8:00 בשעת	7:45 בשעת	8:00 בשעת	7:45 בשעת
ליל שבושת		יום חמשת		יום חמשת	
צאנו זמנך	תפארת ציון	חובבי הישיבות	תפארת ציון	חובבי הישיבות	תפארת ציון
2:00 בשעת	3:00 בשעת	3:00 בשעת	3:00 בשעת	3:00 בשעת	3:00 בשעת
קול חסידים		יום חמשת		יום חמשת	
קול חסידים	מנין אברכים	אהבת חסד	מנין אברכים	אהבת חסד	מנין אברכים
3:30 בשעת	3:30 בשעת	3:30 בשעת	3:30 בשעת	3:30 בשעת	3:30 בשעת

♦ שיעורים ביום חג השבועות ♦

יום טוב		יום חמשת		יום חמשת	
אהל נחמיה	הגדול וישן	הליכות חיים	תפארת ציון	הליכות חיים	תפארת ציון
5:45 בשעת	6:00 בשעת	6:00 בשעת	6:00 בשעת	6:00 בשעת	6:00 בשעת
הזרחים		יום חמשת		יום חמשת	
דברי שיר	מתיבתא	אהל משה ורחל	מתיבתא	אהל משה ורחל	מתיבתא
6:15 בשעת	6:30 בשעת	6:50 בשעת	6:30 בשעת	6:50 בשעת	6:30 בשעת

השיעורים נסדרו לציב ששאל יתקן בו מנחה ויל' ולצ"ג מרת לילת בת דרב שמואל ולמן ע"ה למידות על שיעורים נוספים ברחבי הארץ - 050-4134645

חדש!!! שיעורי 'מכון תורת הקרבנות'
 בעניני עבודת בית המקדש בימינו ומועדים ובכל השנה
 קול הלשון: 03-6171111-1265

לרשות את שבע אחרת את אביסל בתוך שער חילי ישראל

***

לאחר שאזל הספר מתנויות הספרים, הועיד לעצמו ידידינו שליט"א ממפעל "תורת המקדש", להדפיסו פעם נוספת עם תיקונים נחוצים, בכריכה קשה ורכה כפי שהודפס עד עתה.

עקב חשיבותו של הספר הנושא את הסכמות גדולי דורו ביניהם הגר"ח מבריסק והגר"ח"ע, יש בו תועלת מרובה לכל

שפתי כהן

י"ב שאלות ותשובות מדברי מרן החפץ חיים זיע"א

(א) למה יש צורך ללמוד כעת את הלכות הקודש והמקדש, הרי אליהו הנביא ילמד את הכל.

תשובה: "אליהו לא ילמד כל אחד ואחד את הדברים שיכול היה ללמוד לבד, ויאמר היה לכם ללמוד בעצמכם קודם שבאתי".

(תורה אור פרק יב, צפית לישועה פרק ג)

(ב) הרי תהיה רוח טהרה ומלאה הארץ דעה, וכולם ידעו את כל ההלכות.

תשובה: "השפעת הרוח תהיה כפי ההכנה שהכין האדם את עצמו מקודם".

(מכתבי החפץ חיים קי)

(ג) הרי הכהנים שיקומו לתחיית המתים ידעו לעבוד את עבודת המקדש.

תשובה: "גם הכהנים היום צריכים לדעת כדי לעבוד, וכמו שבתחילת ימי בית שני נאמרה נבואה לחגי שישאל את הכהנים בהלכות המקדש, אעפ"י שהיו שם עזרא הסופר ועוד גדולים".

(הגאון רבי שכנא זאהן בהקדמת ספרו "עטרת יעקב" בשם החפץ חיים)

(ד) הרי יוכלו ללמוד מיד כשתבוא הגאולה.

תשובה: "כתוב פתאום יבוא אל היכלו ואם כן לא יהיה זמן להתכונן לעבודה, ויצטרכו כמה שנים ללמוד את הלכות העבודה".

(תורה אור פרק יב, ובהקדמה לעבודת הקרבנות)

(ה) למה כולם צריכים ללמוד, הרי אפשר שכמה כהנים ילמדו, וכשיבנה בית המקדש ילמדו שאר הכהנים.

תשובה: "כיון שיצטרכו מיד כמה מאות כהנים להקרבת כל התודות והחטאות [והיולדות]".

(צפית לישועה פרק ג, ובאגרת להג"ר יוסף חיים זוננפלד)

(ו) למה לימוד הלכות הקרבנות קודם ללימודים אחרים.

תשובה: "כיון שמלבד שיש בזה מצות ת"ת, הרי זה נחשב כאילו הקריב את הקרבנות בבית המקדש, ועוד שמכפר כל העוונות ומציל מכל הקטרוגים והצרות. ועוד שלימוד זה מחזק האמונה בהש"ת ובגאולה".

(תורה אור פרק א ופרק ג, ובאגרת להג"ר שמעון שקופ)

(ז) הרי קודם צריכים ללמוד את הדברים שנוגעים למעשה.

תשובה: "כידוע שלומדים כמה מסכתות שרובם לא שייכים בזמן הזה, כגון סנהדרין מכות ויבמות. וגם הלומדים נשים נזיקין עפ"י רוב אינם לומדים את ההלכה למעשה. וא"כ יש

מעלה בסדר קדשים שנחשב כמקריב קרבן, ולכן נחשב אצל האמוראים כמו לימוד שנוגע למעשה. וגם אלו שלומדים למעשה מדוע לא יאצילו זמן גם ללימוד קדשים, ובפרט לכהנים שדבר זה יהיה נוגע להם למעשה ממש שודאי לימוד זה הוא חיוב".

(תורה אור פרק ב, צפית לישועה פרק ג, ובהקדמה לליקוטי הלכות)

(ח) הרי יש הרבה דברים בעיקרי הדת שנתרופפו, וצריך לתקנם קודם.

תשובה: "כל דבריו הם לחרדים לדבר ה' שלא חסרו להם מאומה בעיקרי הדת וענפיה, ורצון הקב"ה שאוהביו ושומרי בריתו יהיו שלמים בעבודתו, ואפילו שח"ו יש הרבה מתפרצים".

(הקדמה שניה לליקוטי הלכות, ובהקדמה לתורה אור)

(ט) למה צריכים ללמוד הלכה למעשה, הרי לא פוסקים הלכה ב'הלכתא למשיחא'.

תשובה: "הרמב"ם פוסק הלכות גם בהלכתא למשיחא, וכן דעת כמה ראשונים (מסקנת התוס', ריטב"א בשם הרמב"ן), שמסקנת הגמ' דלא כרב יוסף".

(הקדמה ראשונה לליקוטי הלכות)

(י) למה מתרשלים בלימוד הזה.

תשובה: "כיון שלימוד זה מכפר את כל העבירות ומשקיט את המקטרגים, לכן היצר מתגבר בכל כוחותיו להניא את האדם מלימודים אלו. ועוד שקשה לברר את ההלכה של כל קרבן וקרבן לפרטיו".

(הקדמה לעבודת הקרבנות)

(יא) למה הראשונים לא חיברו פסקי הלכות בעניני קדשים.

תשובה: "כיון שבזמנם לא היה שו"ע, הרי היו צריכים להורות לכל ישראל כל ההלכות שבארבע חלקי שו"ע. וגם שלא היה דפוס והיו צריכים לשלוח העתקות. ועוד שאפשר שעשו חיבורים אלא שלא נתפשטו, וכמו שהתגלו כתבי כמה ראשונים".

(הקדמה ראשונה לליקוטי הלכות. ובקיצור תולדות חייו עמ' 59 הוסיף שאמנם הראשונים לא חיברו ספרים מפני שאינו נוהג בגלות, אבל אנו שקרובים לגאולה יותר מהם, עת לעשות לה' ולברר דברי חכמינו הקדמונים למעשה)

(יב) מה יעשה מי שלא יכול ללמוד קדשים.

תשובה: "יסייע בהחזקת חבורות העוסקות בדיני הקרבנות".

(תורה אור פרק יא, צפית לישועה פרק ג, ובהשטמה למ"ב סי' תרצד)

דברים חוצבים

"...ואי לדידי צייתי גדולי ישראל כגון כבוד גאון וכה"ג בפרט שהוא לוי, היה לו לסדר חבורים לפני ישראל בעניני הקודש והמקדש".

"ולעניות דעתי מה שאמרו חז"ל שללוי ניתן חמשה שנים, אין הכוונה בענין שירה לבד אלא שידע כל הענינים בענין הקודש והמקדש, כי בודאי פתאום יבא "משיח" וימצא אלפים כהנים ולויים שלא ידעו כלל מענין עבודה, וכבר כתב הרמב"ם בזמנו שימצאו תלמידים שאינם יודעים המפורש בכתובים".

"ומעולם תמהתי איך עשו הכהנים עבודה והלא רובם ככולם הם עמי הארץ, ומצאתי בירושלמי (שקלים) רב יהודא בשם שמואל ת"ח המלמדים הלכות שחיטה וקבלה וזריקה לכהנים היו נוטלים שכן מתרומת הלשכה".

"וע"כ מורי ורבותי! כל הגדולים שבדורנו צריכין ליתן לב לזה, וכעין שהיה בזמן התחלת הגאולה בבית שני שאמר לו הקב"ה לחגי הנביא שאל נא הכהנים תורה".

"וכתבתי זה לכת"ר בעבור שאני רואה את כוחותי הקדושים שהוא ראוי לאותה איצטלא ללמוד וללמד בענינים החמורים האלה".

(מכתב הח"ח למחבר ספר יד רמ"ה בשנת תרפ"ג)